రేఖాచిత్రం

పోరంకి
దక్షిణామూర్తి

సుందర్రామయ్య వాలుకుర్చీలో పడుకుని ఉన్నాడు. కళ్ళు మూసుకుని ఉన్నాడు. నిద్ర పోతున్నట్టు ఉన్నాడే కాని అతని మనస్సు మాత్రం నిద్రపోవటం లేదని ఖచ్చితంగా చెప్పవచ్చు.

ఎందుకంటే, ఎన్నడూ లేనిది, ఈ మధ్య సుందర్రామయ్య గుండెల్లో దిగుళ్ళు గుళ్ళు కట్టు కోవడం ప్రారంభించాయి. సంసారమూ, పిల్లల చదువులూ, అప్పుల వాళ్ళ దబాయింపులూ, బియ్యం ఎద్దడి, ఫెయిర్ ప్రైస్ షాపుల ముందు క్యూలూ, పంచదారం కటకటలూ అతన్ని కొంతవరకూ ఎన్నడూ చలింపజేయలేదు. అందరు మంచివాళ్ళకీ ఉన్నట్టే ఈ 'ఈతి బాధలు' తనకీ ఉండడంలో అసహజత ఏమీ లేదని నమ్మిన వాడతను. అలాంటిది లేకపోతే మనుష్యుల నైతిక శక్తి బలపడదని కూడా ఒకప్పుడు విశ్వసించాడు. ఆ విశ్వాసం బలంగా ఉన్నవాళ్ళూ అతను ఎన్నడూ వెన్ను వాల్చి ఎరగడు. కళ్ళు అరమోడ్చి తనలోకి తను వాల్చి ఎరగడు. కళ్ళు అరమోడ్చి తనలోకి తను చూసుకుని ఎరగడు తాను నడిచే బాటలో పక్కకి తప్పుకుని ఎరగడు చూపు చెదరలేదు. అడుగు తడబడలేదు. గుండె అదరలేదు. కన్నీరు కారగి లేదు. అటువంటి సుందర్రామయ్య ఈ ప్రపంచ మంటే నాకేం లెక్క, అన్నట్టు తల ఎగరవేసిన సుందర్రామయ్య, ఇప్పుడు ఏ ప్రపంచంలో మునిగి పోయాడో ఎవ్వరికీ తెలియదు.

అందుకు కారణం ఒకటుంది, చాలా చిన్నది. అదేమిటంటే—

సుందర్రామయ్య పొద్దున్నే లేచి, దంత ధావనకి బ్రెంకపుల్ల తీసుకుని, దొడ్డి వైపు గోడ పాదుదగ్గర బండ మీద కూర్చుని ఉన్నాడు ఆ బండ అక్కడ, సరిగ్గా ఎనభై ఏళ్ళ నుంచి ఉంది. తన తాతగారు వేయించారు ఆ బండ. వేయించక ముందు ఆ దొడ్డి కూడా తమరి హక్కు భుక్తంలో ఉండేది కాదు. అన్నాబత్తుల పున్నయ్యగారిది.

ఆయనగారు బహు దొడ్డ మనిషనని చెప్పుకునే వారేకాని, తన తాతయ్య మాత్రం బహు చెడ్డ మనిషి అని చెప్తూ ఉండేవారు. అదయినా ఆయన చివరి రోజుల్లో. ఎందుకంటే, ఈ దొడ్డి దీనికి వెలపల దడి అవతల ఉన్న దొడ్డి ఆ రోజుల్లో ఏక ఖండంగా ఉండేవట. రెండు ఇళ్ళవాళ్ళూ ఉమ్మడిగా వాడుకునే వారు. కొన్నాళ్ళ అల్లా గడిచాక, పిళ్ళ దొడ్లో తిరుగుతూండే పెంపకపు కుక్క ఒకటి వాళ్ళ వంటింట్లోకి దూరి ముసలమ్మని ముట్టుకుందని అన్నా బత్తుల పున్నయ్య పోట్లాట కొచ్చాడు. పోట్లాట కొచ్చినవాడు తన వాదన కుక్కతో సరిపెట్టకుండా కుక్క పెంపకం దార్ల మీద కూడా విరుచుకు పడ్డాడు. దాంతో తాతయ్యకి చిర్రెత్తుకొచ్చి, 'నా దొడ్లో అడు గెట్టావో, ముక్కలిరగదంతా''నని హుంకరించాడు. అంతే మాటా మాటా పెరిగింది. ఈ దొడ్డి నీది కాదంటే నీది కాదనుకున్నారు. మున్నాటికీ వాదే నన్నాడు అన్నాబత్తుల పున్నయ్య అయితే రిజిష్టరీ పత్రాలు పట్టావున్నాడు తాతయ్య 'సాకెందు'కని రెట్టించాడు పున్నయ్య. ఉంటే తేవోయ్ ! చూస్తా నీ సంగతి !' అన్నాడు తాతయ్య పున్నయ్య తేలేదు. లేపు కనుక తేలేదన్నాడు. తాతయ్య "తేయితే చూసేదేనా తాతయ్యా ?' అని అడిగాడు తను 'నీకు తెలీదు నువ్వూరుకోరా !' అని కేక లేశాడు తాతయ్య. యీతావాతా, అది వాళ్ళిద్దరిదీ కూడా కాదనీ, ఊరు ఉమ్మడి 'పడవ' అని తరవాత తాటిద్య వాస్తో అంటూండగా విన్నాడు తను కనక అన్నాబత్తుల పున్నడు తో ఆడించకూడా ఉండేటందుకని దొడ్డి నడిమధ్యన పెద్ద బండరాయొకటి తెప్పించి వేయించాడు. పున్నడింటి మీద కాకి ఈ రాయి దాటొస్తే పిచ్చడి చేస్తానని హెచ్చరించాడు. అప్పట్నించి ఈ రాయే రెండిళ్ళ వాళ్ళకీ సరిహద్దుగా నిర్ణయ మయింది అన్నాబత్తుల పున్నడు, డించిందే దక్క డన్నట్టు నోరు మెదపకుండా ఊరుకున్నాడు కుక్క ముట్టుకున్న ముసలమ్మ మాత్రం చచ్చేనాటి దాకా తాతయ్యకి శాపనార్థాలు పెడుతూనే ఉంది. ఏమో ఈ లావాదేవీలో అసలు రహస్యం ఏమిటో ఎవరికీ తెలియదు.

తాతయ్య పోయిన తరవాత రెండేళ్ళకి ముసలమ్మా పోయింది తరవాత, అన్నాబత్తుల పున్నడూ నాన్నా సయోధ్యగానే ఉంటూ వచ్చారు ఒక రోజున హఠాత్తుగా పున్నయ్య కీర్తిశేషుడయ్యాడని ఒకే ఒక కూతుర్నీ, ఒక కొడుకునీ పెద్దవాళ్ళ చేసేసి. కొడుకు ఎక్కడో కోమటి గుమాస్తాగా కుదిరాడు. కూతురు, సుశీల, అప్పటికింకా చిన్న పిల్ల.

పున్నయ్య పోవడంతో నాన్నకి కూడా ఇహ ముందు ఆశ తక్కువై పోయింది. ఏమో, ఎప్పుడు ఆవలించేస్తానో ఎవడు చెప్పగలడు కనకా, అన్నంత పరధ్యాన పట్టుకుంది. అందుకని ఇహముందు చేసుకోవలసిన పనులన్నీ పూర్తిచేసుకుని మరీ ఆవులిస్తే బాగుంటుందని కోరుకున్నవాడై భూమి పుట్రా యావత్తూ పిల్లనామా క్రింద దఖలు పరిచేశాడు. అంతటితో తృప్తి లేక, మూలపాలంలో రెండు, కొత్తపల్లి కొబ్బరి మామిడి అంట్లు తెప్పించే వేయించాడు, ముందు ముందు పిల్ల కాయలు ఎవరైనా తన పేరు చెప్పుకుని అనుభ విస్తారని. అయినా ఇంకా తను చెయ్యవలసిన పని ఏదో కొరత పడట్టు భావించి, ఒక రోజున హఠాత్తుగా పారా, గడ్డపారా తీసుకునివచ్చి దొడ్లో దడికట్టడం ప్రారంభించాడు. 'ఎందుకు నాన్నా, నీకీ శ్రమ' అని తను అంటే విన్నాడు కాడు. ఏ ముహూర్తాన ప్రారంభించాడో కాని, ఆ దడి కట్టడం పూర్తి కాకముందే ఆ వేళ రాత్రి కాస్త ముసపరం వచ్చి మంచం పట్టాడు. నాలుగు రోజులు తిరక్కుండానే కన్ను మూశాడు. ఆయన పోయిన పన్నెండో రోజున తను పాలేర్ని పిలిపించి దడి పూర్తి చేయించాడు. ఆ దడి దగ్గిర బండ మీద కూర్చుని తను ఇప్పుడు దంత ధావనం చేసు కుంటున్నాడు. అక్కడ కూర్చున్నప్పుడూ ఈకథంతా జ్ఞాపకం వస్తూ ఉంటుంది.

ఇదంతా నెమరు వేసుకుంటూ, పుల్ల నము లుతూ కూర్చున్న సుందర్రామయ్యని, బండికింద చీచీమ ఒకటి మెల్లగా వచ్చి అంట బొడిచింది. ''ఎంత పని చేశావే, నీ దుంప తెగా !'' అంటూ దాని కాలితో తొక్కి, నలపబోతూంటే కోమలమైన కంఠస్వరం ఒకటి వచ్చి అతన్ని ప్రయత్నాన్ని ఆపేసింది.

''మామయ్యా !''

సుందర్రామయ్య తలెత్తి చూశాడు.

సుశీల !

అన్నాబత్తుల పున్నయ్య కూతురు సుశీల. పిల్ల నుంచి మిసమిస లాడుతూ ఉంది. చిన్నప్పుడు తను ఎత్తుకు తిప్పిన సుశీలే ఈ బంగారబొమ్మనా అని ముక్కు మీద వేలేసుకున్నాడు. సుందర్రామయ్య. అత్తారింటికి వెళ్ళొచ్చిన తరవాత కాస్తంత పెంకితనం తగ్గింది కాని, ఒకటే ఒకం మెరిమి కాదూ !

అలాటి సుశీల ఈ మధ్య పుట్టింటికి వచ్చిన తరవాత పెళ్ళి ఎందుకో సవ్యం వెళ్ళింది కాదు వాళ్ళల్లో వాళ్ళకి ఏమొచ్చాయో మరి, అత్తారింటిని గురించి మాట్లాడిస్తేనే చిర్రూ, బుర్రూ మంటూంది.

''ఏం సుశీలా ! ఏమిటి విశేషం ?'' అన్నాడు సుందర్రామయ్య.

''ఏం లేదు మామయ్యా మూడు మందార పూలు కోసి ఇస్తావేమోనని.''

''ఏం ? ఏ దేవుడికి పూజ్జేద్దామని ?''

''వరాలిచ్చే దేవుడికి.''

''ఏ వరాలో ?''

''అపురూపమైన వరాలు మనస్సులో కోరుటమే కాని పైకి ఇలా చెప్పను మామయ్యా.''

''అబ్బో ! గడుసుదానివే.''

''ఆ పాటి వరాలు ఇవ్వగలిగిన దేవుడే అయితే మనస్సు తెలుసుకునే ప్రసాదించాలి.'' అంటూ కిలకిలా నవ్వింది సుశీల.

ఆ నవ్వు అలికిడి ఇల్లాలికి ఎక్కడ వినిపిస్తుందోనని సుందర్రామయ్య, ఆ మాటున మోహం తోల్చేసుకుని చేతులు కడుక్కుని, గబగబా పువ్వులు కోసి తెచ్చాడు దడి అవతలి నుంచి సుశీల చేతులు చాపింది. దడి ఇవతలి నుంచి సుందర్రామయ్య వాటిని దోసిట్లో పోస్తూంటే సుశీల నవ్వుతూ

''ఏం మామయ్యా ! నేను మూడు పువ్వులు కావాలంటే ముప్ఫయ్ మూడు పువ్వులు ఇస్తున్నావే !''

''అధికస్య అధికం ఫలం— అని'' అన్నాడు.

సుశీల మళ్ళీ నవ్వింది. నవ్వుతూ ఇంట్లోకి వెళ్ళి పోతూంటే సుందర్రామయ్య ఒక్క క్షణం అలానే నిల్చుండి పోయాడు.

అతను ఏది బాగుండదనుకుంటాడో, సరిగ్గా అలాగే జరుగుతూ ఉంటాయి చాలా.

తన ఇల్లాలు కాస్తంత కరాఖండీ మనిషి. అటువంటి మనిషి చెవిన పడిన సుశీల నవ్వుటయ్యవ ఆవిడని బయటికి లాక్కొచ్చింది.

''ఎవరండి అక్కడా ?'' అంటూ గుమ్మంలో నుంచి పిలిచింది.

''నేనే ! ఏం ?'' అంటూ వెనక్కి తిరిగా డతను.

''ఇక్కడున్నారా మీరూ ? ఇంతసేపట్నించి ఇల్లంతా వెతుకుతున్నాను.''

''ఏం ? ఏ మొచ్చిందని ?''

''ఏమొచ్చిందేమిటి ? కాస్త మెల్లిగా అనండి.''

అవతల, మునసబు గారి బావమరిది వసారాలో కూర్చుని ఉన్నాడు.

"మునసబు గారి బావమరిదా ? నా కోసం వచ్చాడా ?" అంటూ ఆశ్చర్యం పోయాడు సుందర్రామయ్య.

"ఆఁ ! మీ కోసమే వచ్చాడు. త్వరగా రండి. ఇంకా ఆలస్యమయితే బావుండదు"

"ఎందుకొచ్చాడు చెప్మా ?" అనుకుంటూ అతను వసారావేపు నడిచాడు.

ఆ వచ్చినతను ఎంతో వినయ విధేయతలున్న వాడిలా లేచి నిలబడి నమస్కారాదికాలు చేసి అతను కూర్చోమన్న తరవాత కూర్చుని, వచ్చిన విషయం మెల్లిగా చెప్పి, మీ సహాయం అన్నది లేకపోతే తమబోటి వాళ్ళకి మనగడే లేదని చెప్పి పని పూర్తి చేసుకుని వెళ్ళాడు.

అతను వెళ్ళిపోయిన తరవాత ఇల్లాలు వచ్చి "ఏమిటంట ?" అంటూ ఆరా తీసిన తరవాత సుందర్రామయ్య ఒక్కటొక్కటే ఆవిడకి చెబుతూ ఉంటే అప్పుడు తనకే అనుమానం వేసింది, ఏదో చిక్కులో పడబోతున్నానని. సరే, ఆవిడ కేదో సమాధానం చెప్పేసి, కాస్సేపు ఇటూ అటూ పచార్లు చెయ్యడం ప్రారంభించాడు. పైకి సామాన్యంగా కనిపించే విషయాల్లో కూడా లోతులు తెలిసినట్టయితే ఎంతో నిజం బయట పడుతుందని. తనంత వాడయిన వాడు తను కూడా తొందరపడి పప్పులో కాలేశానే అని నాలిక కొరుక్కున్నాడు. దిగాలుగా పేము కుర్చీలో జేరబడ్డాడు.

మూర్తిగాడూ, పాపా పక్కనే కూర్చుని హోం వర్క్ చేసుకుంటున్నారు.

రేఖా చిత్రం

సుందర్రామయ్య వాళ్ళవైపు చూడలేదు. తనలో తనే మునిగి పోయాడు. "ఔరా, మునసబు బావమరిది తనచేత ఎంత పని చేయించాడూ !" అనుకున్నాడు.

అసలు ఆ వూరి మునసబుకీ, పంచాయితీ బోర్డు ప్రెసిడెంటుకీ మధ్య మహాప్రవాహమున్నా పెట్రోలులా భగ్గుమంటూ ఉంటుంది. వాళ్ళిద్దరికీ వూరమ్మడి లావా దేవీల్లో చాలా ఘర్షణలు వచ్చాయి. కర్రలు కర్రలు కలిశాయి. వీళ్ళవైపు నుంచి లేచిన కర్రలకి అవతలి వాళ్ళ రక్తం, అవతలి వాళ్ళ కర్రలకి ఇవతలివాళ్ళ రక్తం ఇచ్చి పుచ్చుకోవడాలు జరిగాయి. జరుగుతూ ఉండడం మామూలయింది ఆ వూరి పోలీసుస్టేషనుకి కొత్తగా బదిలీ అయి వచ్చిన సబిన్‌స్పెక్టరుకి ఆ మామూలు కిట్టలేదు, హుటాహుటిగా అక్కడికి వచ్చి దొరికిన వాళ్ళనందర్నీ వెల్లకుని తొక్కి పోయాడు. కేసు నమోదయింది. అందులో సాక్ష్యం చెప్పడానికి మునసబు బావమరిది సుందర్రామయ్య దగ్గిరకొచ్చి బతిమాలాడు. ఆ కొట్లాట జరిగినప్పుడు ఆయనగారు స్వయంగా అక్కడున్నాడు. అది తెలుసుకుని మునసబుగారు మనిషిని పంపించాడు. ముందు ఎవరు కర్రెత్తారన్న పాయింటు మీదకేసంతా ఆధారపడి ఉంది. అంటే సుందర్రామయ్య సాక్ష్యం మీద మొగ్గి ఉందన్న మాట.

ఊళ్ళో మునసబూ, పంచాయితీ బోర్డు ప్రెసిడెంటూ ఎదురెదురు ఇళ్ళ వాళ్ళమరి. అందుకే కాబోలు, ఎవరి అరుగుల మీద వాళ్ళు నిలబడి మీసాలు దువ్వుకుంటూ నువ్వెంత ? అంటూ మాటామాటా పట్టింపుగా పోయారు. అది ఇప్పుడు ముదిరింది. వాళ్ళిద్దరిలోకీ మునసబు కాస్తంత మెరుగని సుందర్రామయ్యకి ఎందుకో గుడ్డి నమ్మకం ఏర్పడింది. ఆఁ, అవును— ఏణ్ణార్థం క్రితం అనుకుంటాను సుందర్రామయ్య దొడ్డి వూరుమ్మడిలోదని పంచాయితీ బోర్డు ప్రెసిడెంటు తగాదా తెచ్చాడు. అతను అన్న దల్లా కాదనడమే అలవాటయిన మునసబు సుందర్రామయ్య పక్షాన వాదించి కాస్తంత ఉపకారం లాటిదేదో అనుకోకుండా చేశాడు. 'ఎవరేమను కున్నా, మునసబుగారు పాపం మంచివారేనండీ !' అన్నది ఒకసారి సుందర్రామయ్య ధర్మపత్ని. ఆవిడ ఒకసారి అన్నది అతని చెవుల్లో పదిసార్లు మోగుతూ ఉండిపోవడం పరిపాటే. కనక, అతని హృదయంలో మునసబుగారికి కాస్తంత మెత్తని మూల' దొరికింది. అదేదో ఉండడం వల్లనేమో ఆయన గారి బావమరి వచ్చి మరీ అంత జీరపడి పోయిన వాడిలా మాట్లాడితే, 'సరే పోన్లెస్తూ !' అన్నట్టు మాటిచ్చేశాడు. అంటే, ఆ గొడవ జరిగిన రోజుకి మునసబు తాలూకు మనుషులు రచ్చబండ దగ్గిర ముచ్చట్లాడుకుంటూ ఉండగా ప్రెసిడెంటు తాలూకు వాళ్ళు వచ్చి వళ్ళ మీదకి కర్రలెత్తారన్నది కోర్టులో చెప్పవలసిన సాక్ష్యం తాలూకు నిర్దిష్ట పాఠం అతను వప్పగించాలి. తరవాత ఏమయినా అగుగాక, 'అన్నమాట నిల బెట్టుకోక పోతే తన పెద్దమనిషి తరహా ఏమయి పోవాలి ?' అయినా, ఒక పక్క మనస్సు పీకుతూనే ఉంది, 'అయ్యో ! అబద్ధాలు చెప్పేస్తున్నావే !' అని. సుందర్రామయ్య ఆలోచన ఎంతకీ తెగటం లేదు.

ఇంతట్లోకి మూర్తిగాడు, పాపరాసుకుంటున్న పుస్తకం పట్టుకుని నాన్న దగ్గిరకి వచ్చాడు.

"నాన్నా ! చెల్లి పుస్తకం చూడు. అన్నీ వంకర టింకర్లు రాస్తోంది" అంటూ ఫిర్యాదు చేశాడు.

పాప బెరుకు బెరుకుగా చూస్తోంది.

సుందర్రామయ్య ఇప్పుడు మేలుకున్నాడు. పాపని దగ్గిరకి పిలిచాడు.

"చూడు పాపా ! ఇల్లా అడ్డ దిడ్డంగా రాయ కూడదమ్మా ! చక్కగా రూళ్ళ కర్రతో గీతలు గీసుకుని అందంగా రాయాలి." అన్నాడు.

పాప ఉడుకుమొత్తనంతో చూసింది.

"ఒరేయ్ ! మూర్తీ ! ఈ పుస్తకం అంతా చెల్లాయికి గీతలు గీసి పెట్టు ! గీతలు చెదిరి పోకుండా గీతలు తిన్నగా రాస్తే రాత ఎంతో బాగుంటుంది. సవరాత ముత్యాల కోవలా ఉంటుంది !" అన్నాడు సుందర్రామయ్య.

"నాకు వాడేం గీసి పెట్టక్కర్లేదు ! నా గీతలు నేనే గీసుకుంటాను !" అంది పాప బుంగ మూతి పెట్టి.

"సరేరా ! దానికిష్టం వచ్చినట్టే కానియ్. ఎవరి గీతలు వాళ్ళు గీసుకుంటేనే మంచిది !" అన్నాడు.

సుందర్రామయ్య కుర్చీలో వెనక్కి జేరబడ్డాడు.

"అవును. ఒకళ్ళు గీటు మీద ఇంకొకళ్ళు నడవడమేమిటి ? ఎవరికి కావలసిన వచ్చినట్లు

వాళ్ళ గినుకోవాలి !" అనుకున్నాడు.

మందరామయ్యకి లోపల్నుంచి పిలుపు వచ్చింది భోజనానికి లేచాడు.

నాలుగు రోజులు గడిచాయి. మేజిస్ట్రేటు కోర్టు నుంచి తనకు సమను వచ్చింది. ఇంకా రెండు రోజుల వ్యవధి ఉంది. ఇంతలోకే, మారి గాడి పెద్ద మావయ్య వచ్చి, "పండక్కి అక్కయ్యని, పిల్లల్ని పంపించు బావా !" అని పట్టు బట్టాడు. "హమ్మయ్య ! కొన్నాళ్ళగా ఆవిడ గారి సాధింపులు తప్పుతాయిరా దేవుడా !" అనుకుంటూ 'సరే నన్నాడు. సరే వాళ్ళు వెళ్ళి పోయారు. వెళ్ళిపోతూ ఇల్లాలు, సుశీలని పిల్చి, "కాస్త మీ మావ గారిని ఓ కంట కనిపెడుతూ ఉండు కోడలా !" అని చెప్పి అప్పగింతలు పెట్టి మరీ వెళ్ళింది. సుశీల తేలిగ్గా నవ్వేసింది. మంద్రరామయ్య నవ్వలేక పోయాడు.

వాళ్ళు వెళ్ళిపోయిన మర్నాడు సుశీల వచ్చి మందరామయ్యని, "భోజనానికి అక్కడికి వచ్చెయ్యండు మావయ్యా !" అని చెప్పింది.

"అబ్బే ! ఎందుకు లేద్దూ నీకు శ్రమా ! ఏ వేళకొస్తానో ఏమో ! ఇంట్లో నాలుగు మెతుకులు ఉడకేసుకుంటె అయిపోలా ?" అన్నాడు.

"చాల్లే ? నువ్వు ఉడకేసుకును రోజని నన్ను కూడా భోజనానికి పిలుద్దువు గాని కాని, ఈసారి మాత్రం నువ్వు మొహపడకు. అత్తయ్యగారు మరీమరీ చెప్పి వెళ్ళింది కూడా !"

"ఆవిడగారికేం ! ఎన్నయినా చెబుతుంది అన్నాడు.

"సరే, వంట వేళయింది. వస్తా. నువ్వు మాత్రం చెయ్యి కాల్చుకోవాకు !"

"ఫరవాలేదు, వండేసుకోనవ్వు ! అని మందరామయ్య అంటూ ఉంటె—

"భలే వాడివి మావయ్యా !" అంటూ నవ్వుతూ పరుగెత్తింది సుశీల. మంద్రరామయ్య చాలాసేపు అలానే చూస్తూ నిలబడి పోయాడు.

ఇంట్లో ఈ పనీ ఆ పనీ చూసుకునే సరికి కోర్టు టైము గుర్తొచ్చింది. ఆదరా బాదరాగా బట్టలేసుకుని బయటికి పరిగెత్తాడు. మునసబు గారి బండి గుమ్మంలో సిద్ధంగా ఉంది.

మంద్రరామయ్య జీవితంలో మొట్ట మొదటి సారి కోర్టుకు వెళ్ళాడు. రామాయణం చేత బట్టుకుని ప్రమాణం చేశాడు— అబద్ధం చెప్పను. నిజమే చెబుతాను అని చెప్పాడు— మునసబు గారి భావమరిది చెప్పిన పాఠం పిసరంత హెచ్చుతగ్గులు లేకుండా చెప్పాడు. పంచాయతీ బోర్డు ప్రెసిడెంటుగారి మనుషులదే తప్పు ఋజువయింది. వాళ్ళకి కఠిన శిక్షలు వేస్తూ, ప్రెసిడెంటు గారు వెయ్యి రూపాయలు నష్ట పరిహారం చెల్లించుకోవాలని తీర్పు చెప్పారు.

ఉచితం

మిక్కిలి తక్కువ ధరకు అందమైన చేనేత చీరలు. ఒక చీర రు. 8/50; 2 చీరలు రు. 16/-; 3 చీరలు రు. 24/-పోస్టేజితో సహా. 3 చీరలు కొనువారికి క్రొత్త సంవత్సరం పాకెట్ డైరీ, మరియు యియర్‌టాప్స్ ఉచితము. ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి,

THE ROYAL STORES (APL),
Post Box No 1774, DELHI 6

ఫోల్డింగ్ 50 షాట్ పిస్టల్

లైసెన్సు అక్కరలేదు. అమెరికన్ మోడల్, దొంగలు, క్రూరమృగముల నుండి రక్షించుకోండి. ఉల్లాస ప్రయాణాలు, యాత్రలు, నాటకాలకు ప్రశస్తమైనది. ఆటోమేటిక్ 50 షాట్లు ఏర్పాటు గలదు తేలికైనది. ఇందు నుండి వెలువడు నిప్పు రవ్వలు మిమ్మును కాపాడును.

ధర: 50 షాట్లు గల నెం.33 రు 13/50 జర్మన్ మోడల్ నెం. 99 రు. 15/50. వి.పి. చార్జీలు రు. 2/50. లెదర్ కేస్ రు. 3/50. అదనపు షాట్లు 100 కి రు. 5/-.

M/s. RAJ & Co. (APW-P),
Post Box No. 1494, Delhi-6.

వెన్ను విరిగే భారం

కుటుంబ నియంత్రణకు ప్లానిటాబ్

PLANITAB
CONTRACEPTIVE OVULES

నమ్మకము * సులభము * చౌక

మీ డాక్టరు సంప్రదించండి లేక వివరములకు మాకు వ్రాయండి

HIND CHEMICALS LTD., KANPUR

ప్రముఖ కెమిస్టులందరివద్ద దొరకును.
డిస్ట్రిబ్యూటర్లు : మోహన్‌లాల్ & సన్స్, (మద్రాస్)
107/109, నైనప్పనాయకన్ వీధి, మద్రాసు-3.

[illegible], మీసాలలోనే నవ్వుకున్నాడు.
సుందర్రామయ్య భుజం తట్టాడు.

సుందర్రామయ్య దించిన తల ఎత్తలేదు.

మిట్ట మధ్యాహ్నం వేళయింది. మునసబు తరపు వాళ్ళంతా కలిసి హోటల్లో భోజనం చెయ్యాలని నిశ్చయించుకున్నారు. ఆ వైపు నడుస్తున్నాడు. సుందర్రామయ్య, వేరస్తుడిలా మెల్లగా వెనకాల నడుస్తున్నాడు. ముందు నడుస్తున్న వాడల్లా, మునసబుగారు మెల్లగా అతని దగ్గరికి వచ్చాడు.

"సుందర్రామయ్య గారూ ! నా పరువు దక్కించారు. మీ మేలు మరిచి పోలే. ఏదో, మాకు శక్తి ఉన్నంత వరకూ మీ అవసరానికి పనికొస్తూనే ఉంటాం. మీరు దయుంచితే చాలు ." అన్నాడు.

'ఆఁ ! ఏదో, దానికేముంది లెండి ." అంటూ నీళ్ళు నమిలాడు సుందర్రామయ్య

"అమ్మమ్మా ! ఎంత మాట ! ఈ వేళ కేసంతా మీ సాక్ష్యం మీదనే నిలబడింది. మీ మాట అంటే, మన్నో మన మాట, ఆ ప్రెసిడెంటు గాడికి కూడా గురే ! మీరు ఎవరి తరపు

రేఖా చిత్రం

నుంటే వాళ్ళదే గెలుపు ." అంటూ, ఒక చిన్న కవరు సుందర్రామయ్య జేబులో పెట్టాడు. అదేమిటో చూసుకునేందుకు అతనికి వ్యవధిలేదు.

భోజనాలయ్యాయి. ఎవరి ఇళ్ళకి వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. సుందర్రామయ్య మునసబు గారి బగ్గీలో మంచి ఇంటి ముందు దిగాడు.

కోటూ, అవీ విప్పుకుని కాస్త మొహం అవీ కడుక్కుని కుర్చీలో కూర్చునేసరికి మునసబు ఇచ్చిన కవరు సంగతి గుర్తు వచ్చింది. లేచి వెళ్ళి తెచ్చాడు. విప్పి చూశాడు. వందరూపాయిల నోటు !

తన సాక్ష్యానికి వందరూపాయల విలువ! తన కళ్ళని తానే నమ్మలేక పోయాడు.

"హమ్మయ్య ! దీనితో ఆ కాబూలీ వెధవ అప్పు వదలగొట్టెయ్యొచ్చు !" అనుకుని తృప్తి పడ్డాడు.

అనుకుంటూ కుర్చీలో నడుం వాల్చాడో లేదో సుశీల రాకెట్‌లా దూసుకు వచ్చింది.

"ఏం మావయ్యా ! ఇంతే కదూ ?" అంది, కళ్ళమీద దతికిల బడుతూ.

"ఇంతే అంటే ?" అన్నాడు సుందర్రామయ్య, కళ్ళు ఇంత పెద్దవి చేసి.

"సరేలే ! నామీద నీ కసలు దయలేదు !"

"అదేమిటి సుశీలా ?"

"మరి లేకపోతే ? భోజనానికి రమ్మనైనా అనలేదు ."

"ఓ పోవే ! అదా ? భోజనానికేముంది లేవమ్మా ! నువ్వెక్కడికి పోతావ్, నే నెక్కడికి పోతాను ? మనస్సులో అభిమానం ఉంటే చాలదా సుశీలా ?"

"సరేలే ! నువ్వెప్పుడూ ఇలానే అంటూ ఉంటావు , రేపో మాపో అత్తయ్య వచ్చి ఏమనుకుంటుందీ :" అంటూ అలవోకగా నవ్వింది.

సుందర్రామయ్య నవ్వుకున్నాడు. కుర్చీలోంచి లేచి తువ్వాలుతో ముఖం తుడుచుకున్నాడు. అద్దంలో ముఖం చూసుకుంటూ ఉంటే—

"ఏం మావయ్యో ! నీకు డబ్బు చాలా ఎక్కువైనట్టుందే ! ఈ వంద రూపాయల నోటు ఇక్కడే పెట్టేశావు !" అంటూ ఆశ్చర్యంగా చూసింది.

సుందర్రామయ్య నవ్వుకున్నాడు. మాట్లాడకుండా ఆమె వైపుకి వచ్చి, ఆమె నడుం చుట్టూ చేతులు వేసి "సుశీలా !" అని ఆశగా చూశాడు.

ఆమె ఒక్క క్షణం స్తంభించి పోయింది క్షణంలో మళ్ళీ తేరుకుని—

"మావయ్యా ! చివరికి నువ్వూ ఇంతేనా ?" అంటూ అతని చేతులు విడిపించుకుని విసవిసా నడిచి వెళ్ళిపోయింది.

సుందర్రామయ్య స్థాణువైపోయాడు. వంద రూపాయల నోటు బల్లమీద రెపరెపలాడుతూ ఉంది.

పండగలు అయిపోయాయి. సూరిగాడూ, పాపా, వాళ్ళమ్మా తిరిగి వచ్చేశారు. సుశీల ఎప్పటిలా చనువుగా రావటంలేదు.

సుందర్రామయ్య కుంచించుకు పోయాడు. జీవితంలో ఏదో పోగొట్టుకున్న వాడిలా దిగజారి పోయాడు. వాలుకుర్చీలో జేరబడి, కళ్ళు మూసుకుని ఉన్నాడు. అతను నిద్రపోతున్నట్టున్నా, అతని మనస్సు నిద్రపోవడం లేదు.

సూరిగాడు దగ్గిరికి వచ్చాడు.

"నాన్నా ! పాప మళ్ళీ వంకర టింకర్లుగా రాస్తోంది చూడు !" అని ఫిర్యాదు చేశాడు.

"కాదు నాన్నా !" అంటూ పాప దగ్గిరికి వచ్చింది.

"గీతలు గీసుకునే రాస్తున్నా !" అన్నది పుస్తకం చూపిస్తూ.

సుందర్రామయ్య చూశాడు. గీతలన్నీ అడ్డదిడ్డంగా ఉన్నాయి.

"అవునమ్మా ! గీతలు దాటకుండానే గీశావు. కాని అవి వంకర గీతలు. మనం గీసుకోవలసిన గీతలు వంకరగా ఉండకూడదు. చక్కగా ఉండాలి. అప్పుడే గీత తిన్నగా ఉంటుంది" అన్నాడు

"మరి అన్నయ్య గీతలే గీసుకోడుగా!" అంది పాప.

"అవును. తిన్నగా గీత కుదిరిన వాళ్ళకి గీతలు అవసరంలేదు తల్లీ ! అది కుదరని వాళ్ళకి, మనకే ఈ గీతలు కావాలి !" అన్నాడు, ఆగి, ఆగి.

పాప ఆశ్చర్యంగా చూస్తోంది.

సూరిగాడు విజయగర్వంతో నవ్వుకున్నాడు.

అప్పుడే వచ్చిన సుశీల, ఈ మాటలు వినగానే తలుపు చాటుకి తప్పుకుంది. ★